

"Kubatik ekarritako gako inspiratzaileak hemengo herri mugimenduekin partekatu nahi ditugu"

Paradigmas Emancipatorios nazioarteko topaketen hamahirugarren edizioa egin dute aurten Kuban, urte hasieran. Hitzordu hau 1990eko hamarkadan jaio zen Kuban, Sobietar Batasuna erori osteko garai konplexu eta arriskutsuan, eta ordutik bi urtean behin antolatu da. Hego eta Ertamerika osoko herri mugimenduetako ekintzaileak eta alor akademikoari lotutako pertsonak batzen ditu

zitak, eraldaketa prozesu askatzaileak elikatzea eta hausnartzea helburu. Euskal Herritik herri mugimenduen delegazio txiki bat Habanan izan da *Paradigmasen* parte hartzen, Joxemi Zumalabeko, Bizilurreko, Ipeseke, Emagineko eta Ipar Hegoa fundazioko kideek osatua. Bizilur elkarteko Miren Sainz Alzugaray eta Ipes elkarteko Gorka Zozaia Garciarekin izan gara.

Z. OLEAGA

Paradigmasen hamahirugarren edizioa oso une berezian heldu da, eskuinaren goraldia dela eta: Venezuela, Brasil, Kolonia, Argentina... ze irakurketa egin da egoera politikoaren inguruan?

Miren Sainz: Agendan zegoen, bai. Oso presente egon da Latinoamerikako ezkerren batasunaren beharra orain dagoen mugimendu faxista eta eskuindarraren aurrean. Adibidez, Brasilgo Lula Livre kanpainaren eta Venezuelaren alde elkartzasun ekimenak egin dituzte.

Eskuinaren goraldi horren zergatiaz hausnartu da Habanan?

M. Sainz: Nabarmendu den zergatietako bat izan da gobernu ezkertiar edo aurrerakioak izan diren herrietan jende asko herri mugimenduetatik politika instituzionalera joan dela. Ondorioz, oinarriarekin lana ez dela egin aurretik egin den bezala. Hutsune hori eskuinak bete du komunitateetan, oinarriko beharrak bere moduan asetuz: erlijioaren bitartez eta indibidualismo kapitalistan sakontzen, esaterako

Gorka Zozaia: Irakurketa geopolitikoak ere egin dira. "Batasuna-aniztasunean" ipar horretan batasunak huts egin duela.

Hemen egiten ditugun zenbait irakurketaren antzera, ortzi-muga komunik ez dugula une honetan.

Hausnarketa arrazionaletik harago, ze animo sumatu duzue egoera konplikatuta horretan?

G. Zozaia: Animoz ondo ikusi ditugu.

Han egon gara elkarrekin, konpartitzen, konplizitatez, une horietan giro positiboa dago. Baina aldi berean jende guztia oso kezkatuta dago, nor bere herrialdearen egoera partikularrarekin zein oro har Latinoamerika eta Karibekoarekin. Oso egoera bortitzak ari dira bizitzen.

Lan taldeetako batean landutakoa partekatzen.

M. Sainz: Kezka hori badago, baina *Paradigmasen* helburuetako bat hain zuzen ere hori da, indarrak batzea, arnasa hartzea. Autoestimua iraultzailearen beharra azpimarratu da, unearren konplexutasunari erantzuteko: kontuan izatea nondik gatozen eta zere gauza egin diren. Lan handia egin da eta hori baloratzen jakin behar dugu.

G. Zozaia: Gorputza lantzeak ere eman du indarra. Han bide gehiago dute egin dimentsio hori lantzen. Hemengo kongresuetan egun batzuk elkarrekin pasatzen ditugu, baina ondokoari begiratu gabe, nor bere partikularitasun eta indibidualtasunean gordea. Egunerokoz jarduerak eskutik elkar hartzeko, kantuan aritzeko, taldea egin eta sentitzeko.

Jorratu dituzuen gaiak begiratu diezaiegun. Zer da Menderatze Sistema Anizkoitza?

M. Sainz: Asko landu zen topaketa osoan. Kontzeptua bera *Paradigma*-setan sortu zen 2008an. Menderatze sistemak dimentsio asko ditu: kapitalismoa, kolonialismoa, heteropatriarkatua eta abar. Dena lotuta dago, bat da, baina esparru edo espazio bakoitzean ezberdin gorpuzten da. Komunitate batzuetan menperatzea erlijioaren bitartez gauzatzen da nagusiki, beste batean estraktibismoarekin eta nazioarteko enpresekin, bestean feminizidioak dira munstroaren aurpegi ikusgarriena.

Egunerokotasuna ere zentroan jarri da. Egunerokotasunaren kolonizazioaz aritu zarete.

G. Zozaia: Niri atentzioa deitu dit espainiaritasuna, gaztelera, egunerokotasuna eta kolonialismoa lotzen dituztela askok (kontrara, kubatarren artean nahiko presente dago Espainia Madre Patria bezala). Dezente hitz egin da ere teknologiaz, eragiten ari den bizimodu indibidualistaz. Erlijioaren zenbait balore behetik txertatzen ari direla aipatu da ere bai, ezkerrek abandonatu dituen zenbait esparrutan. Oro har eskuineko baloreak ari gara barneratzen gure egunerokotasunean.

Azken hamarkadetan indigenek eta feministek presentzia handia irabazi dute Latinoamerikan. Horren isla nabaritu duzue Habanan?

M. Sainz: Bai. Feminismoa esplizituki ez da hainbeste aipatu, baina irakurketa feministak oso presente egon dira. Kopu-

JOXEMI ZUMALABE FUNDAZIOA

Kubako 'Paradigmas Emancipatorios' topaketetara joan den euskal delegazioa. Gorka Zozaia ezkerretik hirugarrena da, Miren Sainz laugarrena.

ru aldetik osaera nahiko parekatua izan da, emakumeren bat gehiago agian, eta parte hartzeari dagokionez emakume askok hitz egin du, bai hizlari moduan, bai mikrofono irekien txandan. Nahiz eta metodologia zentzu horretan oso herrikoia ez izan, 400 pertsonen aurrean altxatu behar zenuen-eta. Nabaritu da feminismoak azken urteotan indar handia hartu duela. Tentsio batzuk ere izan dira, batasuna eraikitzeke aniztasuna nola integratu pentsatzean feminismoa hor dagoelako. Disputan dagoen beste territorio bat.

"Gobernu aurrerakoiak izan diren herrietan jende asko herri mugimenduetatik politika instituzionalera mugitu da. Hutsune hori eskuinak bete du"

Miren Sainz

G. Zozaia: Bai, tentsio hori nabarmena izan da. Batzuek zenbait gai baztertzearen alde egin dute, "batasunaren" hobe beharrez, bigarren mailakoak direla esan gabe bada ere. Venezuelan gerra ikuspegitik jokatu "behar" horrekin tentsio handia egon da. Borroka indigenak ez ziren hain presente egon, baina Mexikoko lagun indigena bat gogoratzen dut, oso kritikoa.

M. Sainz: *Paradigmasen* ezkerrearen batasuna goitik behera eta instituzioetatik eraikitzeari balioa eman zaio, eta aldiz horiek esan zuten: "Beno, guk behetik gora eraikitzen dugu, ikuspegi ezberdina daukagu". Dena den, tailerren itxieran Biziera Ona jarri zen helburu bezala kapitalismoaren aurkako borrokan. Mundu ikuskera indigenatik datorren iparra, baina *Paradigmasek* propio bezala barneratu duena.

Latinoamerikako ezkerrek oinarri marxista izan du historikoki. Orain arte aipatu ditugun ikuspuntu eta kezkek nola eragin diote oinarri horri? Desplazatu egin du, elikatu, moldatu?

G. Zozaia: Marxismoa esplizituki ez da oso presente egon, baina hizlari askoren marko interpretatiboan erabat marxista izan da: mundu mailako egoera aztertzean edo erlijioa ulertzeko abiapuntuan, adibidez.

M. Sainz: Kubari buruz asko hitz egin da, hain zuzen ere konstituzio berria sinatu dute egun horietan. Aldaketa asko egin dituzte konstituzioan, arlo ekonomikoan... Sozialismoa da oinarria, baina moldatzen doaz.

Zergatik joan Euskal herritik Habanara Latinoamerika eta Karibe mailako topaketa batzuetara?

M. Sainz: Proposamena Joxemi Zumalabetik eta Bizilurretik sortu zen. Joxemik 2013tik edo abiatu zuen prozesu bat for-

PARADIGMAS CUBA

Hitzaldietako bat areto nagusian.

PARADIGMAS CUBA

Lula Livre kanpainarekin bat egin dute topaketetan.

makuntza politikoa birpentsatzeko. Hor-
tik, besteak beste, Murtzikatuz ikastaroa
sortu da, herri mugimenduen formakun-
tza politikoaren ikuskera eta praktika be-
rritzea helburu. Mapa bat egin genuen,
formakuntza arloan kolektibo bakoitzak
zer egiten duen eta zer korapilo sumat-
zen duen jasotzeko. *Paradigmas Eman-
cipatorios*era hurbiltzea beste urrats bat
izan da bide horretan. Hango mugimen-
duek formazio politikoa nola eta batez
ere zergatik egiten duten ezagutu eta ho-
rrekin inspiratzea da nahia.

G. Zozaia: Horretarako Euskal Herritik
eta Europatik abstraitzea eta ibilbide
sendoa duten esperientzietara hurbil-
tzea oso aproposa iruditu zaigu.

**Zer nabarmenduko zenukete jardu-
naldietatik? Zer ikasi eta desikasi
behar dugu?**

M. Sainz: Guztia dela formazioa, eta for-
makuntza hori askatzailea izan behar
duela, helburu politiko orokor baten
barruan kokatua. Subjektibitatea eta
egunerokotasuna borrokatu behar di-
tugula ere. Botereari zentzu komuna
disputatzea. Balioa ematea egiten dugu-
nari, izena jartzea, hori da autoestimu
iraultzailea.

G. Zozaia: Nik oso presente dut, asko-
tan atera delako jardunaldietan eta gai-
nontzeko erakundeekin egin ditugun
harremanetan, nola ezkerak oinarria
abandonatu duen. Gora joan da, insti-
tuzionalizatu egin da, eta iruditzen zait
Euskal Herrian ere gertatu dela antzeko
fenomeno bat. Oso deigarria egin zai-
dan esperientzia ezagutu dugu Kuban.
Gazte eragile bat, formazio politikoa lan-
tzen duena komunitateetan eta auzoe-
tan. Inork pentsa lezake: "Jo, hauek ja
formatuta datoz, Estatuak betetzen du
eginkizun hori. Marxismoa I, II eta III,
eskolatik oso formatuta ateratzen dira...".
Baina hala eta guztiz ere beharrezkoa da
oinarritik lanketa egitea sozialismoan
urratsak ematen jarraitzeko. Ikuspegi

horrekin bat egiten dut, oinarrizko for-
mazioaren ezinbestekotasunarekin.
Horrez gain, iruditzen zait Euskal he-
rrian asko dugula josteko batasuna aniz-
tasunean eraiki nahi badugu.

**"Euskal Herritik eta
Europatik abstraitu,
eta formakuntza
politikoan ibilbidea
duten esperientzietara
hurbiltzea oso aproposa
iruditu zaigu, gero
itzulera egiteko gurera"**

Gorka Zozaia

**Euskal Herriko mugimendu gehi-
goekin partekatuko duzue ikasitakoa?**

M. Sainz: Topaketa batzuk antolatzen
ari gara urriaren 18 eta 19rako, Eibar-
ko UEUn. Ideia da hausnarketa hauetan
sakontzen jarraitzea eta handik ekarri-
tako gako inspiratzaileak hemengo herri
mugimenduekin konpartitzea. Latinoa-
merikatik hiru gonbidatu izango ditugu,
herri pedagogian eta formazio politikoan
lan handia egiten duten mugimendue-
tako kideak. Gonbidapen publikoa ekai-
na amaieran zabalduko dugu, baina hasi
data gordetzen. ●